

Големи събития през първа българска държава

През втората половина на VII век на Балканския полуостров се създават благоприятни условия за възникването на нова “варварска” държава, която ще изиграе важна роля в отношенията между Изтока и Запада в европейското средновековие. Заселилите се по това време Аспарухови българи в Онгъл, бързо се запознават със сложната политическа обстановка на Балканите и умело се възползват от нея. Настаняването на варварския народ на Балканите е посрещнато с голяма загриженост от императора на Византия – Константин IV. Повод за нападение му дали българските нахлувания на юг от река Дунав. Решителната битка се състояла на 9 август 680г., една година по-късно императора бил принуден да отстъпи земите на север от Стара планина, които вече българите владеели. Византийските хронисти лаконично споменават, че Византия се задължила да плаща ежегоден данък на българите – своеобразен откуп за поддържането на мира, с което официално е сложено началото на Българската държава. Хан Аспарух е наследен от хан Тервел. Предполага се, че Тервел е син на основателя на Дунавска България. По това време император на Византия е Юстиниан II, който се справя твърде зле с ролята на ромейски василевс и през 695г е свален от престола. През 705г. хан Тервел помага на византийския владетел да си върне престола, в знак на благодарност е почетен с титлата “кесар”, запазена само за най-близките сродници на императора. Отстъпена също е областта Загоре или Североизточна Тракия. Отново при управлението на Тервел е сключен и първия търговски договор през 716г. с византийския император Теодосий III, според него Византия признава българската власт в Загоре, взаимното предоставяне на политически бегълци и също така внасяните и в двете страни стоки, които нямат печат и пломба трябва да бъдат конфискувани, за да се пресече незаконната търговия. Така България от враг се превръща в партньор на империята. Това проличава особено добре по време на втората обсада на Константинопол от арабите през 718г. Когато българската войска блокирала арабските сили в Югоизточна Тракия и ги оставила в плен на зимата, студа и глада, окончателно спират заплахите от ислямския свят на европейския континент. С тази битка българската държава прави още една крачка към

своето утвърждаване в земите на Югоизточна Европа. Авторитетът на българския владетел нараснал и заради неотклонно следваната политика за приобщаване на славянските поданици към българската политика.

През 753г. родът Дуло, който управлява в продължение на 100 години, слиза безвъзвратно от политическата сцена. Кризата в управлението продължила до 777г., като през това време владетели били Винег, Телец, Сабин, Токту, Баган, Кормисош, Кормисий. Причината е, че по-богатата част от населението искат постоянни войни, а по-бедната – мирни, търговски отношения. Другата хипотеза, е че славяните искат да участват в управлението. В резултат на проблемите в българското управление Византия, която през периода е управлявана от Константин V, провежда 9 похода за унищожението на българите, които са неуспешни. Кризата е преодоляна и на престола се възкачва хан Крум, чието управление се характеризира със значително териториално разширение и обединяване на двата етноса – славяни и българи, чрез общи закони. През 805г. българският владетел подчинява източните части на Аварския хаганат и земите между средното течение на р. Дунав и р. Тиса /в днешна Унгария/ стават гранична зона между българи и франки. В българските земи влиза Трансилвания и земи населявани от българи и славяни. През 809г. е превзета Сердика /днешна София/ - най-силната и стратегически важна византийска крепост в този район. В отговор на това Византия насочила армията си право в сърцето на българската държава – столицата Плиска, която е опожарена. Когато дезорганизираната византийска армия започва изтеглянето си през Балкана е пресрещната от българската армия в теснините на Върбишкия проход. Решителната битка е на 26 юли 811г. и представлява систематично избиване на византийски войници и военачалници. Възползвайки се от объркването настъпило във Византия, българските войски нахлули в Девелт и Месембрия. Предложения от Крум мир е отхвърлен и последва сражение на 22 юни 813г. на полето при Версиникия, където император Лъв V е разгромен. През 815г. се подписва мирен договор между България и Византия, който продължава 30 години. Част от клаузите по договора са запазени на Сюлейманкьойската колона. През този период владетел на българската държава е Омуртаг, чието управление е свързано със силно развитата архитектура и масовото строителство. Възстановена е Плиска построени са мостове в Преслав и на р. Дунав. През 830г. е разрешен проблема с двете славянски племена – тимучани и абориди, които се поставят под политическата опека на Франкската държава.

През 855г. е създадена глаголицата – първата славянска азбука. Началото на българската просвета е положено във връзка с нуждите на обновяващата се българска църква. С победата си над България през 863г. Византия принуждава хан Борис да осъществи покръстването на българския народ от Константинополската патриаршия. В периода 864 – 866г. се извършва и самото покръстване от византийски духовници.

На 26 август 866г. папа Николай I приема българска делегация, която носи списък с 120 въпроса, засягащи всички сфери на държавния и ежедневиия живот на новопокръстените езичници. В края на 866г. в плиска се завръщат българските пратеници от Рим, заедно с епископите Формоза Портуенски и Павел Популонски. На осмия вселенски събор през 870г. България се връща към Константинополската патриаршия, постига се и полунезависимостта на българската църква. Десет години по-късно през 880г. на нов църковен събор между Рим и Константинопол, когато двата центъра на християнството окончателно скъсват отношенията си. На този събор българската църква е обявена за автокефална, за архиепископ е назначен Стефан /Йосиф/. Борис се възползва от съперничеството между Рим и Константинопол, за да извоюва независимостта на българската църква. От 889 до 893г. България е управлявана от Владимир Расате. Езическата реакция при неговото управление води до свикването на Преславския събор през 893г., на който се взимат следните решения:

- Симеон става владетел

- старобългарският език става официален и гръцките духовници напускат страната

- Борис предлага столицата на християнска България да бъде Преслав.

През 894г. българският пазар се премества от Константинопол в Солун, което е повод за първата икономическа война. Византия насъсква маджарите срещу България, за да отвлекат вниманието на Симеон. След защитаването на столицата от маджарите и изтласкването им в Панония /днешна Унгария/ е прекъснат мирния договор с Византия. През лятото на 896г. е битката при Булгарофигон и заедно с победата над Византия и българското тържище се връща в Константинопол. През 913г. е сключен династичен брак, с малолетния тогава владетел на Византия, с цел Симеон да стане василеопатор. На 20 август 917г. , при битката при река Ахелой, след победата над Византия Симеон вече се подписва с титлата “Самодържец на българи и ромеи” и титолова българския епископ в патриарх, той самия се обявява за цар. България достига най-значимото си териториално разширение – опира до 3 морета.

През 927г. владетел вече е Петър. Византия му признава титлата “цар” и титлата “патриарх” на българския църковен глава. Сключва се 30-годишен мирен договор между Византия и България, подкрепен с династичен брак между Петър и внучката на Локапин – Мария /Ирина/.

През 967г. Византийския император Никофор I Фока отказва да плаща данък на България и подкупва князът на Киевска Рус да нападне България от Север. От 968 до 970г. са походите на княз Светослав в българските земи. Той превзема много крепости за много кратко време. През 971г. Североизточна България престава да съществува. През 976г. Самуил успява да възстанови североизточните територии. На 17 август 986г. в прохода Траянови врата се срещат българските войски, водени от Самуил, с византийска войска. Голямото сражение е и първото поражение на византийския император. Пленени са не само най-близките му съратници, но и шатрата и хазната му. В резултат на победата Василий II е принуден да отстъпи завладените от Йоан Цимисхи източни български земи. Българската държава се възстановява в истинските ѝ граници. При управлението на цар Самуил от 997 до 1014г. се провежда значителна за историята на първото българско царство бика, тази при село Ключ. На 29 юли в планината Беласица византийският император успява да заобиколи главната българска армия и така се стига до битката при село Ключ. В този момент Самуил не е с армията си. Василий разбива противника си и ослепява 14 или 15 хиляди военнопленници оставяйки един на всеки 100 човека с едно здраво око, за да водят другите по пътя към дома. Легендата гласи, че именно тази гледка е причината за скорошната му смърт. Цар Самуил умира на 6 октомври 1014г. Цар Иван Владислав се опитва да спре с всякакви средства инвазията на Василий II и през есента на 1015 г., след превземането на Охрид от византийците избира Битоля за главен град. По негово нареждане е изсечен Битолският надпис за строежа на крепостта (1015-1016). Прави опити да привлече като съюзници печенегите, но безуспешно. Обсажда през февруари 1018 г. крепостта Драч, където е убит в боя с византийците, а по други сведения от ръката на заговорници. След смъртта му България пада окончателно под византийска власт.